

Тригуб О.Л.,

викладач кафедри дизайну ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», м. Миколаїв

Чирчик С.В.,

доктор педагогічних наук, професор кафедри теоретичних дисциплін і професійної освіти Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ КРИТЕРІЇВ СФОРМОВАНOSTІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ ДО САМООСВІТИ

В освітньому процесі мистецьких закладів вищої освіти в організації самостійної роботи майбутніх дизайнерів одягу виникають труднощі, які не дають змогу повною мірою реалізувати їх самоосвітній потенціал. Отже, необхідно розробити критерії готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти.

Критерій є головною ознакою вимірюваного предмета або явища, а вияв основної ознаки відображає показник; є засобом перевірки твердження, теоретичної побудови, практичної діяльності [1, с. 163].

Критерії готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти розглядаємо як сформованість особливих ознак, показників, що властиві їхній професійній підготовці. Показниками вимірювання ефективності підготовки майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти є якісні та кількісні характеристики цих ознак. Саме критерії та показники (істотні ознаки) готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти свідчать про досягнення того чи іншого рівня реалізації її компонентів, деякий результат самоосвіти як у мистецьких закладах вищої освіти, так і після їхнього закінчення. У межах дослідження готовність до самоосвіти розглядається як особистісно набута цінність майбутніх дизайнерів одягу, яка повинна вирішувати два взаємопов'язані завдання: забезпечення процесу саморозвитку і постійної самозміни особистості в дизайнерській діяльності.

Окрім того, необхідним у процесі розроблення критеріїв та показників сформованості готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти є звернення до характеристик критеріїв, які, на думку Н. Гузій, мають бути однозначними (однаково трактуватись в межах дослідження), адекватними (відповідати природі досліджуваного явища), простими (ґрунтуватися на найпростіших способах вимірювання з використанням нескладних методик), обґрунтованими (правомірно диференціювати рівні розвитку явища), надійними (здатними мінімізувати розходження в ситуації повторного оцінювання) та відображати всі складові явища [2, с. 372].

Визначаючи організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у вишах України, В. Прусак критеріями готовності особистості до здійснення

самоосвітньої діяльності визначає: усвідомлення значущості самоосвіти, стійкість інтересу до певної сфери знань, самостійність у пошуку відповідей на актуальні питання, ініціативність в оволодінні знаннями і вміннями, наполегливість в подоланні перешкод на шляху оволодіння новим досвідом, емоційне задоволення від здійснення самостійної навчальної діяльності, результативність самоосвіти, яка є передумовою до подальшого розвитку самоосвітньої діяльності [4, с. 128].

Науковці виділяють такі критерії реалізації самоосвітньої діяльності (готовності до самоосвіти): систематичність і цілеспрямованість самостійного здобуття знань; стає заняття обраною галуззю знань, вияв вольових зусиль в процесі самоосвіти; активне та творче використання результатів самостійного навчання в різних умовах професійної діяльності; опанування знаннями за власною ініціативою; особиста діяльність в обраних сферах самоосвіти; регулярність і результативність самоосвітньої діяльності [3, с. 343-344].

В результаті вивчення різних наукових досліджень в сфері самоосвітньої діяльності та аналізу рівня готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти визначено такі критерії: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-інформаційний, діяльнісно-практичний та особистісно-рефлексивний.

Мотиваційно-ціннісний критерій свідчить про сформованість мотивації до самоосвіти у професійній діяльності, усвідомлення необхідності в отриманні нових знань для виконання дизайнерських задач, бажання самовдосконалюватись та самореалізовуватись.

Показники мотиваційно-ціннісного критерію:

- 1) сприйняття самоосвіти майбутніми дизайнерами одягу як особистісної і професійної цінності;
- 2) розуміння самоосвіти як шляху до саморозвитку і професійного становлення;
- 3) усталений пізнавальний інтерес до самоосвіти в сфері дизайну одягу як невід'ємної складової майбутньої професійної діяльності.

Когнітивно-інформаційний критерій характеризує обізнаність майбутніх дизайнерів про напрями та етапи реалізації самоосвіти в процесі дизайнерської діяльності з врахуванням специфіки інновацій в сфері дизайну одягу. Тобто відображає сукупність знань щодо особливостей організації самостійної пізнавальної діяльності, способів і прийомів підвищення її ефективності.

Показники когнітивно-інформаційного критерію:

- 1) розуміння пріоритетних цілей та тенденцій розвитку сучасного дизайну;
- 2) знання технологій організації самоосвіти як передумови ефективності майбутньої дизайнерської діяльності;
- 3) наявність умінь аналітичної роботи з інформацією.

Діяльнісно-практичний критерій готовності охоплює сукупність необхідних для майбутніх дизайнерів одягу пошуково-інформаційних, аналітичних, комунікативних, організаційних умінь і навичок для застосування їх в самоосвітній діяльності.

Показники діяльнісно-практичного критерію:

- 1) вміння визначати рівень саморозвитку, саморегуляції і основні напрями самоосвіти, необхідні в сфері дизайну одягу;

2) володіння технологіями самоосвітньої діяльності;

3) набуття комунікативних навичок, необхідних для спілкування, вирішення творчих задач в дизайнерській діяльності, вміння самоорганізації.

Особистісно-рефлексивний критерій відображає здатність аналізувати свою свідомість і діяльність, володіння загальними психологічними механізмами рефлексії [5, с. 58], вміння здійснювати самооцінку і самоаналіз результатів самоосвітньої діяльності та особистісних якостей, які забезпечують успіх у формуванні готовності до самоосвіти.

Показниками особистісно-рефлексивного критерію є:

1) самооцінка та самоаналіз готовності до самоосвітньої діяльності;

2) творча активність;

3) сформованість професійно-значущих якостей особистості (ініціативність, пізнавальна активність, креативність тощо).

Виокремлені компоненти готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти та розроблені критерії їхньої сформованості є важливим етапом в оцінці ефективності її формування у фаховій підготовці в мистецьких закладах вищої освіти. Створення критеріально-оцінювальної бази дає змогу в подальшому методично правильно здійснювати безпосередню оцінку ефективності формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу в мистецьких закладах вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Вид. 2-ге, доповн. і випр. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
2. Гузій Н. В. Категорія професіоналізму в теорії і практиці підготовки майбутнього педагога: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 / Ін-тут вищ. осв. Акад. пед. наук. Київ, 2007. 488 с.
3. Мартинюк І. А. Сутність готовності особистості до самоосвітньої діяльності. *Проблеми сучасної психології*. 2016. № 34. С. 327–353.
4. Прусак В. Ф. Організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах України: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Івано-Франківськ, 2006. 300 с.
5. Тухбатуліна Л. М., Гурье Л. И. Формирование творческого компонента профессиональной компетенции дизайнера в процессе проектного обучения: монография. Казань: ООО «Вестфалика», 2010. 158 с.